

**ОСОБЛИВОСТІ КЛАСУ MONTIO-CARDAMINETEA BR.-VL. ET TX. EX
КЛІКА ET НАДАЇ 1944 БОРЖАВСЬКОГО ГІРСЬКОГО МАСИВУ**

Гукливська А.В., Фельбаба-Клушина Л.М.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет, м. Ужгород

Високогірній рослинності Українських Карпат присвячена велика кількість досліджень та наукових праць. Однак, у зв'язку з розширенням форм монетизації високогірних ландшафтів, останнім часом спостерігається тенденція щодо істотних змін у її видовому складі і структурі угруповань. Це зумовлено кількома чинниками: передусім, локальною трансформацією ландшафтів й незбалансованим рекреаційним навантаженням, а також кліматичними змінами. Оскільки в

Українських Карпатах високогір'я займає дуже незначну площу, а його рослинність є відповідно малопоширеною і особливо вразливою до впливу будь-яких негативних чинників, то питання раціонального природокористування та охорони високогірних ландшафтів є особливо актуальними. Одним із перших кроків до їхнього розв'язання є інвентаризація біорізноманіття. Наші дослідження присвячені виявленню угруповань класу *Montio-Cardaminetea* Br.-Bl. et Tx. ex Klika et Hadač 1944., які апріорі є малопоширеними в усіх рослинних поясах та в усіх частинах Карпатської дуги.

Угруповання класу формуються на вологих переважно відкритих екотопах в умовах постійного підтоплення, вздовж берегів холодних джерел і потоків з м'якою або жорсткою водою, зі слабокислою реакцією та переважно з низьким вмістом мінеральних солей на алювіальних наносних ґрунтах. Оселищами цих угруповань є ділянки з специфічними умовами рельєфу, заболочені й затінені місця ялиників, бучин, гірських дібров, водойми, лісові болота з різким коливанням гідрологічного режиму переважно від середньовисотних гірських поясів до альпійського. Визначальними екологічними умовами таких місцезростань є низька температура води і субстрату та висока насиченість води киснем. Ценофлора класу включає судинні рослини і значну кількість бріофітів.

Матеріалами для досліджень слугували 12 геоботанічних описів, виконаних відповідно до методологічних принципів флористичної класифікації Браун-Бланке на пробних ділянках площею від 5 до 10 м² протягом 2019–2020 рр. у межах висот 1100-1598 м. над р.м. на таких масивах: Стій (1681 м.), Великий Верх (1598 м.), Жид-Магура (1517 м.), Плай (1350 м.), Темнатик (1343 м.).

Упорядкування геоботанічного матеріалу проводили шляхом створення бази даних у форматі TURBOVEG 2.79 (Hennekens, 2001), а їхню обробку – з використанням програмного пакету JUICE 7.0.83 (Tichý, 2002).

За попередніми результатами обробки з'ясовано, що класифікаційна схема рослинності гірських джерел та потоків Боржавського масиву, включаючи верхній лісовий пояс, охоплює один клас, два порядки, три союзи та чотири асоціації.

Клас *Montio-Cardaminetea* Br.-Bl. et Tx. ex Klika et Hadač 1944

Порядок *Montio-Cardaminetalia* Pawłowski, Sokołowski et Wallisch 1928

Союз *Cardamino-Montion* Br.-Bl. 1926

Асоціація *Calthetum laetae* Krajina 1933

Союз *Cratoneurion commutati* Koch 1928

Асоціація *Doronico-Cratoneuretum commutati* Pawłowski et Walas. 1949

Порядок *Cardamino-Chrysosplenietalia*

Союз *Caricion remotae* Kästner 1941

Асоціація *Caricetum remotae* Kästner 1941

Асоціація *Chaerophyllo-Petasitetum albi* Sýkora et Hadač 1984

Для високогір'я Боржави вже наводилися асоціації *Calthetum laetae*, *Doronico-Cratoneuretum commutati* (Малиновський, Крічфалушій, 2002), а асоціації *Caricetum remotae*, *Chaerophyllo-Petasitetum albi* наводяться для Східних Бескид Фельбабою-Клушиною (Фельбаба-Клушина, 2019), однак для Боржавського масиву ми наводимо їх вперше.